

Hizkuntza eta Testamentua (Lege-Proiektu baten inguruan)

DUELA gutxi jaso du Madrileko Parla-mentuak (Gorte Orokorren Boletin Ofiziala —1991 maiatzak 31—) testametu arloaren arauketa zati batean erre-formatzeko Lege-Proiektua, Espainiako Kode Zibilean gai honi dagozkion zenbait artikuluren aldaketa ekar dezakeena.

Aho batez aldarrikatu du prentsak nola ezabatzen duen Lege-Proiektu honek leku-koen partehartzea notariaren aurreko testametueta. Ezabaketa hau erforma honen punturik garrantzitsuena bezalaxe aurkeztua izan da, era honetan zabaltzen baita estatu osora aurretik Aragoan, Balearre Irlatan eta Bizkaiko eta Arabako Foru Zuzenbidearen barnean (esaterako «Bizkaiko eta Arabako Foru Zuzenbide Zibilaren Presazko Egunerapenari Buruzko Legearen Proposamena» delako testuan) nabaritu den jokaera, alegia, testametu moeta honetan lekukoaren parte hartzeko beharrik eza.

Baina Lege-Proiektu honetan bada ere zeresan ugari euskarari buruz, batez ere testu honek euskal hizkuntzarentzat ekartzen duen —edo ekar dezakeen— arauketa berriaren aldetik. Horixe da, izan ere, bazterrean utz ezin daitekeena, euskaldun edo euskaradun hiritar espainolaren eskubide linguistikoen arbuia ketan erori gabe.

Hiritar horrek, jakina denez, eskubide osoa du lehendik ere, bere testamentua euskaraz egin ahal izateko, Espainiako lurralde osoan zein Espainiak atzerrian dituen bulego diplomatiko eta kontsuletxeetan. Haatik, derrigorrezkoa zaio delako hiritar horri, testametu eskuetsi behar duen notariak, ordezkari diplomatikoak edo kontsulak euskara ez dakienetan, bi interpretarien partehartzea, gaztelera ere jaso izan dadin testametuaren edukina, dokumentua bi hizkuntzetan idazten delarik.

Hala eta guztiz ere, Espainian gertatu den «hizkuntz ofizialtasun» berriari esker, egingarriak lirateke, besterik gabe eta euskara ofiziala den lurraldeetan, euskara hutsezko testametu mota guztiak, notariaren aurrekoa ere barne. Gaztelerazko itzulpena beharrezkoa bada, arrazoiak testametu eskuetsi behar duen notariaren euskara jakite ezean datza eta

ez, bistan dagoenez, hiritar euskaradunaren betebeharean. Itzulpenaren gastuak ere hiritar horren euskaradunaren betebeharean. Itzulpenaren gastuak ere hiritar horren kontura balira, ukatu eta hautsi egingo litzateke benetako «elebitasun ofiziala»k eskatzen duen bi hizkuntzen arteko parekotasuna.

Lege-Proiektu berri honek, dena den, ez du diskriminazio hau gutxitu, areagotu baino. Izan ere, notariak ez badu ezagutzen testametu egilearen hizkuntza (demagun euskara dela) testatzaileak (euskara ofiziala den lurraldeetan ere) interpretari bat aukeratu eta

ofiziala». «Zahagi berria, ardo zaharra». Salbuespen batzuk izan ezik, aurreneko kaxotxen arteko bi esamoldeak sinonimotzat jo ditzaķegu espantu handirik gabe.

Halare, bada Lege-Proiektu honetan eta euskarari dagokionez, beste xedapentxo bar ere, orain arte esandakoaz zerikusi handia duena. Badirudi Proiektu honen egilea ez dela kontet gelditu aurkituriko irtenbidearekin eta osagarri gisa edo, beste zerbait erantsi nahi izan dio aipatutakoari, honelako testametueta (hau da, bi hizkuntzez izkiriatu- riko testametueta) zein izan den testametu egilearen jatorrizko hizkuntza adierazteko obligazioa jarri baitu.

Ostera ere, Lege-Proiektuaren egilea motz gelditu dela esan behar. Horrelakorik ezartzekotan, hobe zuen hori asmatu duenak testametu egilearen hizkuntzaz buruturiko testuari lehenetasun osoa ematea, bati- pat interpretazio kontuetarako. Horrela gainera, argi geldituko litzakete gaztelerazko itzulpenaren sentidurik eza, euskara ofiziala den lurraldeetan bederen. Bestaldekik ere, irtenbide hau aspalditik du zilegitzat joa Auzitegi Konstituzionalak, eskritura publikoetan katalan hizkuntzaren erabilerari buruzko Epaian (1988 Apirilak 21).

Bukatzeko berbatxo bi notariak kasu hauetan bete dezakeen funtzioari buruz: zaila zaio edonori eta notariari ere bai ezagutzen ez duena erabiltzea. Euskara bere formazioan kontutan hartzen ez den bitartean, Lege-Proiektu honetan euskararekiko sor daitekeen arauketa Linguistikoa betezina izango da notariarentzat.

Azken finean, Lege-Proiektu honetan berriro ere bere eskubidean murrizten zaizkio hiritar euskaldunari. Hone- xegatik, Lege-Proiektu honen eztabaidatze prozesuan garrantzitsuak izango dira euskal parlamentariaren pausoak. Hauak, besterik ez bada ere, zeresan franko eduki beharko lukete Lege-Proiektu honen aurrean, bere barnean testametu egilearen hizkuntzari ematen zaion arauketa euskararen alde hobetu nahi bada behintzat.

ANDRES URRUTIA
NOTARIA

BERRIAK ZIRI

FELIX PONS
Espainiako Diputatuen Kongresuko lehendakaria
DIARIO 16
1991-VIII-9

«Askotan badirudi errentagarritasun politikoa lor daitekeela Legebiltzarreko debateetatik kanpo»

MIQUEL ROCA
Kataluniako Convergencia Democratica alderdiko idazkari nagusia
LA VANGUARDIA
1991-VIII-9

«Espainiak, ez da batere ondo jokutzen ari, jarrera bat hartu beharra dauka Jugoslavia herri arifizialari buruz»

BUA MONSINOREA
Calahorra eta La Calzada-Logroñoko artzapezpikua
ABC
1991-VIII-9

«Gobernuaren aldetik, ateismo militante eta antikatolikoa dago hezkuntza munduan»

MERCE SALA
RENFEko lehendakaria
EL MUNDO
1991-VIII-9

«Oporretan jarraituko dut astelehena arte, «edonola ere, ez bait dut lehergailurik aurkituko trenbidean»

ZAKILIXUT

© Olariagak

